

PROJE FİNANSMAN SÖZLEŞMELERİ

REKABET HUKUKU UYGULAMASI

Prof. Dr. İ. Yılmaz Aslan

02.04.2021

A S L A N
HUKUK BÜROSU

Hatırlatma! Rekabet Hukukunun Temel Konuları

SUNUM PLANI

Giriş

Proje Finansman Kredilerinin Rekabet Hukuku Uyarınca Niteliği

- Düzenleyici Yaklaşımlar
- Kredinin Oluşumundaki Rekabetçi Endişeler
- Proje Finansman Sözleşmeleri

Sözleşme Koşullarının Belirlenmesi

Rekabet Etmeme Yükümlülüğü

Öncelik ve Eşleme Hakkı

- Yan Hizmetler

Sonuç ve Öneriler

GİRİŞ

Dünyada ticari faaliyetlerin kapsamı ve çeşitliliği arttıkça sermaye birikimine olan ihtiyaç da artmıştır. Bunun sonucunda sermaye ihtiyacı bireysel ihtiyaçlardan ülkelerin kalkınmasında kilit rol oynayan projelerin finansmanına kadar geniş bir alana yayılmıştır.

Bu doğrultuda gelişim ve değişim gösteren finans piyasası koşulları kurumsal bankacılık hizmetlerine olan ihtiyacı artırmış ve bu hizmetlerin çeşitlenmesine yol açmıştır.

Proje Finansman Kredilerinin Rekabet Hukuku Uyarınca Niteliği

Kurumsal mterilere yönelik kredilerin genellikle büyük montanlı yapısı nedeniyle, birden fazla banka tarafından karılanabildiği görülmektedir.

Dolayısıyla proje finansman kredileri, genellikle **rakip bankaların birlikte sunduğu bir hizmet olması** nedeniyle birtakım rekabetçi endişeleri de beraberinde getirmektedir.

Düzenleyici Yaklaşımları

**ABD
2006**

**Hollanda
2010**

**LMA
2014**

**Birleşik Krallık
FCA 2017**

AB 2019

Hollanda Rekabet Otoritesi 2010

Sendikasyon kredisi benzeri oluşumların, müşterilerin seçeneklerini azaltarak rekabeti olumsuz etkileyip etkilemediğini tespit etmek amacıyla sektörde faaliyet gösteren birçok banka ve şirketle görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Authority for
Consumers & Markets

İnceleme sonucunda, rekabeti ihlal eden herhangi bir bulguya rastlanmadığı açıklanmıştır.

Kredi Piyasası Birliği tarafından riskli bulunan alanlar;

- Genel düzeydeki piyasa araştırmaları,
- Teklif (ihale) aşamasının rekabete hassas bilgi değişimi
- Sözleşme koşullarına ilişkin iletişimler,
- Yeniden finansman söz konusu olduğu hallerde iletişimler

1. Yetkilendirme

2. Müşterinin onayı

3. Onay sınırları dahilinde iletişim

Rekabete Duyarlı Bilgi Paylaşımı

Rakip bankaların gelecekteki fiyatlarına ilişkin iletişime geçmeleri ve bu konuda bilgi paylaşımında bulunmaları 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlali olarak kabul edilmektedir

REKABETE DUYARLI BİLGİ NEDİR?

- ❖ Faiz
- ❖ Ücret
- ❖ Komisyon
- ❖ Vade

Proje Finansman Kredilerinde Bilgi Değişimi

Genel olarak çok taraflı kredilerde temel rekabetçi endişe kredi verenler arasında rekabete duyarlı bilgi paylaşımı yapılmasına ve böylelikle söz konusu teşebbüslerin pazardaki davranışlarının, rekabete aykırı olacak şekilde koordinasyon içerisinde gerçekleştirilmesine yol açmasıdır

Bununla birlikte katılımcı bankaların birbirlerinden hiçbir bilgiyi almamaları gerektiği sonucuna ulaşılması abartılı bir yaklaşım olacaktır.

Bilgi Paylaşımı

Çok taraflı kredilerde “**belirli bir noktadan sonra**” kredi verenlerin kendi aralarında bilgi paylaşımında bulunmak durumunda kaldıkları bilinmektedir. Dolayısıyla bu tür krediler için yapılacak değerlendirmenin en önemli kısmı, rakipler arasında bilgi değişiminin olağan karşılanabileceği “belirli noktanın” tespitidir.

Rekabet Hukuku bakımından çok taraflı kredilerde ortaya çıkabilecek rekabetçi endişeler, kredi oluşumundaki döneme göre

1. Yetkilendirme Öncesi Dönem

2. Yetkilendirme Sonrası Dönem

olarak iki aşamada ayrı ayrı ele alınacaktır.

1. Yetkilendirme Öncesi (*Pre-Mandate*) Dönem

Bankaların birbirleri ile düzenleyici banka olma niyetlerini ya da bu görevi üstlenmek için müşteriye teklif edecekleri kredi koşullarını aralarında paylaşmaları rekabetçi risk doğurabilecektir.

- Bankaların krediye hangi şartlar altında katılmak istediklerine dair bilgi değişimi
- Müşterinin bilgisi ve onayı olmadan fiyat, vade, komisyon gibi rekabete hassas bilgilerin değişimi

Lider banka ile kredi alanın kredi koşullarını belirlemesi üzerine, söz konusu şartların, gizlilik anlaşması yapılmak suretiyle ayrı ayrı ve pazarlık amaçlı olarak potansiyel kredi verenlerle paylaşılacağı düşünülmektedir.

Kredi temsilcisinin aynı zamanda kredi veren olduğu durumlarda;

- Temsilcilik hizmeti ile kredi verme faaliyetleri arasında fonksiyonel ayırtırmaya gidilmesi veya *Chinese Wall* çekilmesi gerekmektedir.

2. Yetkilendirme Sonrası (*Post-Mandate*) Dönem

Müşterinin verdiği yetki sınırları içerisinde kalmak kaydıyla düzenleyici banka ile potansiyel katılımcılar arasındaki bilgi değişimleri, kural olarak rekabet hukukuna uygun kabul edilmektedir.

Müşterinin söz konusu iletişimlerin zaman ve içeriği hakkında bilgi sahibi olup olmadığı önem taşımaktadır

Kurumsal Krediler Kararı

Tespit: Kurumsal müşterilere kredi sağlayan bankalar tarafından güncel kredi sözleşmelerine ilişkin faiz, vade gibi kredi koşullarına dair bilgiler ile diğer finansal işlemlerle ilgili rekabete hassas bilgilerin paylaştıkları tespit edilmiştir.

Kurul tarafından sendikasyon kredilerine yönelik, dikkat edilmesi gereken hususun yetkilendirme öncesi ve sonrası döneme ilişkin yapılan ayırım olduğu belirtilmiştir.

Yetkilendirme öncesi dönemde;

bilgi değişimlerinin rekabet hukuku bakımından ihlal teşkil etmesinin muhtemel olduğuna vurgu yapılmıştır.

Yetkilendirme sonrası dönemde;

düzenleyici bankanın, müşterinin verdiği yetki sınırları içerisinde kalmak şartıyla potansiyel katılımcılar ile bilgi değişiminde bulunmasının rekabet hukuku sınırları içerisinde değerlendirilebileceği ifade edilmiştir.

Kurumsal Krediler Kararı

Delil 20: 28.01.2014 tarihinde BTMU çalışanı M. G. ile RBS çalışanı B. K. arasında geçen konu kısmı boş olan e-postalarda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

MG: "Selam, Avea'ya döndün mü? Biz bugün dönebileceğiz, dün uzun tartışık sendikasyoncularla, 450'ye yakın bişey söylemeye karar verdik 5 yıl olduğu ve kredi profili zayıf olduğu için, sonra konuşuruz."

BK: "İyi edersin Marjin 365 geçtim fee 150 Yükselttim yani biraz sen de 450ye yakın gidersen çok uzak değiliz.³⁰"

MG: "Operating loss var limited bilgilerden gördüğüm kadarıyla, muhakkak net loss da vardır, eğer öyleyse bizim için TT garantisiz çok zor."

MUFG

M. G., bu yazışmadan birkaç dakika sonra RBS'nin fiyatlamasını şirket içi e-posta ile iletmiştir:

Tercüme:

MG: "RBS 365 marjin ve 150 bps UFF (her sey dahil 408 bps) gösteriyor, Bilginize."

Orijinal Metin:

MG: "RBS showed 365 margin and 150 bps UFF (all-in 408bps), fyi."

Pişmanlık başvurusunda bulunan BTMU ceza almazken, ING Bank'a 21.112.960,50 TL ve RBS'e 66.429,75 TL idari para cezası verilmiştir.

Birleşik Krallık / RBS-Barclays 2011

Tespit: RBS çalışanlarının gizli ve ticari açıdan hassas bilgileri, büyük ölçekli firmalara verilen kredilerin fiyatlamasında rekabete aykırı koordinasyon sağlamak amacıyla, Barclays çalışanlarına tek taraflı olarak aktardıkları tespit edilmiştir.

- Bilgi aktarımının Barclays'ın fiyatlarını etkilemek ve iki banka arasındaki fiyat rekabetini azaltmak amacıyla gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Otorite, karşılıklı etki aramadığını ve müşterinin rızası olmadığı halde RBS'in geleceğe yönelik rekabete duyarlı bilgi paylaşımı gerçekleştirilmesi ile Barclays'ın bunu kabul ederek kullanmasının ihlal tespiti için yeterli olduğunu ifade etmiştir.

Birleşik Krallık / RBS-Barclays 2011

İlk Aşama

→ Kredi kullanmak isteyen Savills, bankalara bir mektup ve bilgi kitapçığı göndererek endikatif tekliflerini sunmalarını istemiştir.

İkinci Aşama

→ Bankalar arasında rekabetin sağlanması adına gizlilik sözleşmeleri de paylaşılmış bankaların tekliflerini birbirleri ile paylaşmaları engellenmek istenmiştir.

Üçüncü Aşama

→ RBS ile Barclays arasında kurulan iletişimle RBS kendi faiz oranına ilişkin tek taraflı bilgi paylaşmıştır.

Sonuç olarak RBS'e **28.59 milyon Sterlin** para cezası verilmiş; Barclays ise pişmanlık başvurusunda bulunduğu için para cezası almamıştır.

PROJE FINANSMAN SÖZLEŞMELERİ

Ücret ve Komisyon

“Kredilere ilişkin olarak, Kredi Alan, [Kredi Vadesinin sonuna kadar her bir yıl dönümünde], Kredi Verenlere, yıllık %... tutarında kredi tahsis ücreti ödeyecektir.”

Fiyat Tespiti

4054 sayılı Kanun madde 4'te “Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi” rekabeti sınırlayıcı eylem olarak kabul edilmektedir.

Söz konusu ücret ve komisyonların Kredi Verenler tarafından birlikte belirlenmesi ve ortak dokümantasyon hazırlanması yetkilendirmenin içeriğinde açıkça düzenlenmiş ise rekabetçi endişelerin giderilmiş olacağı düşünülmektedir.

Dönüşüm Kuru

*“Proje Hesaplarında bulunan tutarların herhangi bir para biriminden bir diğerine çevrilmesi, Hesap Bankası tarafından, **Kredi Verenlerin belirlediği kur üzerinden** yapılacaktır.”*

Bireysel Muafiyet Analizi :

- Etkinlik Artışı
- Tüketici Faydası
- Pazardaki Rekabetin Önemli Ölçüde Sınırlanmaması
- Rekabetin Gerekli Olandan Fazla Sınırlanmaması

Dönüşüm kurunun ortak belirlenmesine ilişkin müşteriden gelen bir talep söz konusu olmalıdır.

Rekabet Etmeme Yükümlülüğü

“Kredi Alan, Kredi Verenlerin önceden yazılı izni olmaksızın, Proje Hesapları dışında başka bir banka, ödeme, yatırım hesabı veya herhangi başkaca bir hesap açmayacaktır.”

1. İHTİMAL

2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 5. maddesine göre rekabet etmeme yükümlülükleri **5 yıl süre** ile getirildikleri ve anlaşma konusu taraflardan sağlayıcının **pazar payının %40 aşmadığı** durumlarda grup muafiyetinden yararlanabilmektedir. Tebliğ ışığında yapılacak muafiyet analizi doğrultusunda 5 yıl süreyle muafiyet tanınabilir.

“Kredi Alan, Kredi Verenlerin önceden yazılı izni olmaksızın, 5 yıl süre ile Proje Hesapları dışında başka bir banka, ödeme, yatırım hesabı veya herhangi başkaca bir hesap açmayacaktır.”

Rekabet Etmeme Yükümlülüğü

“Kredi Alan, Kredi Verenlerin önceden yazılı izni olmaksızın, Proje Hesapları dışında başka bir banka, ödeme, yatırım hesabı veya herhangi başkaca bir hesap açmayacaktır.”

Bu tip kredi alanın ticari özgürlüğünü sınırlandırıcı nitelikte olan hükümlerin sürelerinin **kredi vadesi süresi ile sınırlı olmaları koşuluyla** rekabeti gereğinden fazla sınırlandırmayarak makul ve orantılı sayılabilecekleri, dolayısıyla bireysel muafiyet alabilecekleri değerlendirilmektedir.

2. İHTİMAL

“Kredi Alan, Kredi Verenlerin önceden yazılı izni olmaksızın, Kredi Vadesi süresince ve her halükarda Teminat Altına Alınmış Yükümlülükler tamamen ifa edilinceye kadar Proje Hesapları dışında başka bir banka, ödeme, yatırım hesabı veya herhangi başkaca bir hesap açmayacaktır.”

Rekabet Etmeme Yükümlülüğü

“Garantörler banka hesaplarının, kapatılmasını sağlayacak ve (varsa) kapatılan bu hesaplardaki mevcut bakiyelerin Hesap Bankalarında açılan ve Kredi Verenlerce gösterilecek Proje Hesaplarına aktarılmasını sağlayacaklardır.”

Garantörlere Getirilen Rekabet Etmeme Yükümlülüğü;

- 2002/2 sayılı Tebliğ 3(2) **Bağlı Teşebbüs**

Rekabet Kurulu tarafından emsal kararlarında rekabet etmeme yükümlülüğünün ancak **“teşebbüsün kontrolü üzerinde söz sahibi olan kişi ve şirketler”** ile sınırlandırılması gerektiğine karar verilmiştir.

Öncelik ve Eşleme Hakkı

“Kredi Alan sigortacılık işlemleri ile yatırım bankacılığı işlemleri için Hesap Bankalarına, iştiraklerine ve/veya Hesap Bankalarının uygun bulacağı şirketlere, Hesap Bankası Payı oranında gerçekleştirmeleri için her bir Hesap Bankası'na ayrı ayrı öncelik hakkı verecektir.”

Öncelik Hakkı

- Kredi verenlerden başka bir kredi alana sigorta hizmeti sunmasını engelleme riski

Bir teşebbüsün öncelikli olarak kendisiyle görüşülmesini istemesi ve anlaşma sağlanamaması halinde başka teşebbüslerle müzakerelerde bulunulmasına imkan tanınmasına ilişkin düzenlemeler, **diğer teşebbüsle yapılacak müzakerelerin şartlarına karışılmadığı müddetçe**, bireysel muafiyet tanınabilecek niteliktedir. **Rekabet Kurulu'nun 31.03.2005 tarih ve 05-20/234-69 sayılı kararı**

Öncelik ve Eşleme Hakkı

“Kredi Alan sigortacılık işlemleri ile yatırım bankacılığı işlemleri için Hesap Bankalarına, iştiraklerine ve/veya Hesap Bankalarının uygun bulacağı şirketlere, Hesap Bankası Payı oranında gerçekleştirmeleri için her bir Hesap Bankası’na öncelik hakkı verecek olup ayrıca her bir Hesap Bankası’na ayrı ayrı eşleme hakkı da tanınacaktır.”

Eşleme Hakkı

- İngiliz Şartı, “sağlayıcı ve onun müşterisi arasında, müşterinin ürünü, söz konusu sağlayıcıdan ziyade daha lehte koşullar sağlayan başka bir sağlayıcıdan almasına imkan veren anlaşma” olarak tanımlanmaktadır.

Müşterinin sağlayıcıya alternatif kaynağın adını açıklamasının zorunlu kıldığı durumlarda, rakipler arasındaki şeffaflığı artırarak işbirliğini kolaylaştırabilecektir.

“Eşleme hakkının kullanılması kapsamında Kişilere, Kredi Alanca diğer sigorta/yatırım bankacılığı şirketlerinden alınarak, bu şirketlerin isimleri belirtilmeksizin iletilen teklifler üzerinden tekliflerin iletildiği tarihten itibaren 7 (yedi) İş Günü süre tanınacaktır”

Financial Conduct Authority PS17/13

Birleşik Krallık Finansal Yürütme Otoritesi tarafından 2017 yılında yayınlanan Policy Statement PS17/13 ile kurumsal kredi sözleşmelerindeki belli alanlara ilişkin olan öncelik ve eşleme hakkı hükümleri rekabeti kısıtlayıcı nitelikleri nedeniyle yasaklanmıştır.

Bu alanlar;

- **Debt Capital Markets**
(Borç Sermayesi Piyasası)
- **Equity Capital Markets**
(Özsermaye piyasası)
- **Mergers & Acquisitions**

FCA yasaklarının yalnızca Birleşik Krallık merkezli kuruluş veya bu kuruluşun yurtdışı şubeleri tarafından müşterilerle kurulan sözleşmeler için geçerli olduğu belirtilmelidir. Bu kapsamda, çok taraflı kredilerde her bir somut kredi işlemi için yan hizmetlerin kredi ile doğrudan ilgili ve kredi ödemelerinin yapılması için zorunlu olup olmadığının finans kuruluşları tarafından değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Bankacılık İşlemlerinin de Kredi Verenlerden Alınmasını Öngören Hükümler

Genellikle Proje Finansman Sözleşmelerinde kredi alanın, sözleşmede tanımlanan faaliyetlerle ilgili olarak gerçekleştirecekleri;

- Her türlü bankacılık faaliyeti,
- Nakit akışı yönetimi,
- Türev ürün alımı ve
- Sigortacılık işlemlerini,

kredi veren bankalar aracılığıyla gerçekleştirmesine yönelik hükümler yer almaktadır.

BAĞLAMA

“Kredi Alan, işbu Sözleşme’nin imzalandığı tarihten itibaren tüm bankacılık işlemlerini Kredi Verenler üzerinden gerçekleştirmeyi kabul ve taahhüt eder.”

Bu şekilde bir mal veya hizmet ile birlikte başka bir mal veya hizmetin alımının zorlanması, rekabet hukukunda “*bağlama*” olarak adlandırılmaktadır.

6. Madde Bakımından Değerlendirilmesi;

➤ İlk koşul Hakim Durum

Türkiye’de hiçbir bankanın ticari krediler pazarında tek başına ya da başka bankalarla birlikte hakim durumda olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kurul’un 5.8.2009 tarih ve 09-34/786-191 sayılı kararı

4. Madde Bakımından Değerlendirilmesi;

➤ **Anlaşmanın niteliğine ve ticari teamüllere aykırı**
4054 sayılı Kanun’un 4/2 “Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması”

Garanti Bankası Öneraştırma Kararı

İddia: Garanti Bankası'nın proje finansmanı pazarındaki gücünü ihtiyari sigorta pazarında kötüye kullandığı iddiası.

Garanti'nin banka kaynaklı proje finansman kredisine konu projelerin sigorta işlemlerine yönelik uygulamaları ve Eureko ile ilişkisi araştırılmıştır.

4. Madde

Proje finansman kredisini veren bankaların bu kredilerin ve/veya krediye konu olan unsurların sigorta işlemlerini, gerek söz konusu işlemlerin getirileri gerekse riskin takibi bakımından anlaşmalı oldukları sigorta şirketleri üzerinden yapmayı tercih ettiği.

6. Madde

Garanti'nin tanımlanması muhtemel en dar pazar olan "*banka kaynaklı proje finansman kredisini pazarı*" bakımından hakim durumda olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

BAĞLANAN YAN HİZMETLER

- *Kredi döviz (FX) işlemleri;*
- *Para transferi işlemleri (TL/Döviz);*
- *Tüm yurtiçi ve uluslararası tahsilatlar*
- *Tüm yurtiçi ve uluslararası ödemeler (*
- *Şirket kredi kartları;*
- *Maaş, ikramiye ve sübvansiyon ödemeleri,*
- *POS işlemleri;*
- ...

Yan hizmetlerin kredi sözleşmesinin sağlıklı geri dönüşü için zorunlu olup olmadığının ve ticari teamüllere uygun olup olmadığının kredi verenler tarafından ticari olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Adelphia Recovery Trust v. Bank of America Kararı'nda, bankanın kredi mektubu ihracını, ticari senetlerin kendi iştiraki aracılığıyla piyasaya sürülmesi şartına bağlaması ihlal olarak nitelendirilmiştir.

İtalya / Banca Popolare di Vicenza 2016

Tespit: Banca Popolare di Vicenza'nın düşük faizli kredi edinmek isteyen müşterileri, sermaye artırımını işlemlerini finanse etme amacıyla, hissedar olmaya zorladığı tespit edilmiştir.

AUTORITÀ GARANTE
DELLA CONCORRENZA
E DEL MERCATO

- Kredi kullanmak isteyen müşteriler, bankanın minimum hisse paketini satın almakla yükümlü kılınmıştır.
- Otorite tarafından bankanın, müşterilerini krediye bağlı bir hissedar hesabı açmakla yükümlü tutması ihlal olarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak Banca Popolare di Vicenza'ya **4,5 milyon Euro** para cezası verilmiştir.

YAN HİZMETLER - FİYAT

“Taraflar Ek 1’de belirtilen tarifinin Kredi Alan ile Kredi Verenler arasında imzalanacak ve Ek 1’de belirtilen Hizmetler açısından Ek 1’de belirtilen fiyat/ücret/komisyonların uygulanacağı konusunda mutabıktır.”

Fiyat Tespiti

Yan Hizmetlere uygulanacak fiyat, ücret ve komisyon gibi rekabete hassas ve ticari sır niteliğindeki hususların her bir Kredi Veren ile Kredi Alan arasında ayrı ayrı belirlenmesi gerekmektedir.

“Taraflar Ek 1’de belirtilen ~~tarifinin~~ hizmetlere ilişkin Kredi Alan ile her bir Kredi Verenler arasında ayrı ayrı müzakere edilerek belirlenecek ~~imzalanacak ve Ek 1’de belirlenen Hizmetler açısından Ek 1’de belirtilen~~ fiyat/ücret/komisyonların uygulanacağı konusunda mutabıktır.”

İspanya / Türev Ürünler 2017

COMISIÓN NACIONAL DE LOS
MERCADOS Y LA COMPETENCIA

Tespit: Bankaların, proje finansman kredilerinde değişken faiz oranından doğan riski yönetmek için kullanılan türev ürünlerin fiyatlarını piyasa fiyatlarından yüksek belirlemeye yönelik uyumlu eylem içinde buldukları tespit edilmiştir.

- Bankalar arasındaki fiyat farklılıklarının giderilmesi adına türev işlemlerde belirli bir aşamada iletişim kurulmasının gerekli olmasına rağmen,
- **Bankaların müşteriler ile konuşmadan önce birbirleriyle iletişime geçerek türev ürünlerde piyasa seviyesinin üzerinde bir seviye belirlemek üzere anlaştıkları,**
- Böylece bankaların yapacakları tekliflerin diğer bankalar tarafından önceden öğrenildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak rakip bankalar arasında kurulan iletişimin amaç bakımından rekabeti kısıtladığı değerlendirilerek bankalaratoplamda **91 milyon Euro** para cezası verilmiştir.

İspanya / Türev Ürünler 2017

COMISIÓN NACIONAL DE LOS
MERCADOS Y LA COMPETENCIA

İnceleme: faiz riskinin karşılanması için kullanılan türevlerin, sendikasyon kredisine bağlanmasına ilişkin inceleme yapılmıştır.

Bankaların sendikasyon kredisi kullanan müşterilerini faiz oranlarının riskini karşılamak için aynı bankalarla türev ürünlere ilişkin sözleşme yapmaya yönlendirmesinin haklılık teşkil edip etmediğinin belirsiz olduğu, **ancak rekabet hukukuna aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.**

Otorite, adeta şüpheden sanık yararlanır ilkesi çerçevesinde hareket etmiş ve makul şüphenin ötesinde ihlal olduğunu tespit edemediği bir uygulamayı cezaya tabi tutmaktan kaçınmıştır. Dolayısıyla başka bir Rekabet Otoritesi tarafından Otorite'nin aksine çıkarımlarda bulunularak ilgili davranışların ihlal teşkil ettiği yönünde bir değerlendirme yapılması da mümkündür.

AB Kredi Sendikasyonu ve Bunun Kredi Piyasalarındaki Rekabet Üzerindeki Etkisi Raporu

Proje finansman kredilerine bağlanan yan hizmetlere ilişkin rekabetçi endişelerin neler olduğu ve bu endişelerin giderilmesi için alınabilecek önlemlere ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.

Rekabetçi Endişeler

- Bankaların bir araya gelerek bağlantılı hizmetlerin kendi aralarında nasıl paylaşılacağına karar vermeleri.
- Bankaların, bağlantılı hizmetleri aralarında paylaşmaları ve fiyatlarını koordine etmeleri.
- Krediyle doğrudan bağlantılı olmayan yan hizmetlerin krediye ilişkin pazarlıklarda görüşülmesi.

Alınabilecek Önlemler

- Bağlantılı hizmetlerin çapraz satışının sınırlandırılması.
- Bu hizmetlerin krediyle doğrudan ilgili olmadığı durumda kredi sürecinin dışında tutulması.

YENİDEN YAPILANDIRMA

Bankaların bu işlemlerdeki amacı, ödeme güçlüğüne düşen firmanın borçlarını yapılandırarak firmanın ödeme kabiliyetini yeniden kazanmasının ve firmanın ekonomik faaliyetlerine devam edebilmesinin önünü açmaktır.

- Firmanın ödeme güçlüğünden kurtarılması
- Bankaların kredilerini tahsil etmelerini mümkün kılması
- Pazardaki rekabetçi yapıyı sürdürmeye olanak sağlaması

Bankalarca ortak bir ödeme programı benimsenmesinin, yeniden yapılandırma sürecinin düzgün bir şekilde işleyebilmesi için zorunlu bir nitelik arz etmesi nedeniyle rekabeti kısıtlayıcı olarak değerlendirilmeyeceği; rekabeti kısıtlayıcı olduğu varsayılsa dahi bireysel muafiyet tanınmasının mümkün olacağı düşünülmektedir.

TBB-FYYÇA Küçük Ölçekli

Banka ve diğer mali kurumlara 25 milyon TL'den az borcu bulunan şirketlere yönelik FYYÇA'ya menfi tespit/muafiyet talebi ile başvuru yapılmıştır.

Finansal yapılandırmaya esas teşkil edebilecek vade, ödemesiz dönem, taksit sıklığı, faiz oranı, yapılandırma komisyonu gibi parametrelerin finansal kuruluşlar tarafından ortak şekilde belirlenebilmesini sağlaması nedeniyle rekabeti etkileme potansiyeli taşıdığı belirtilmiştir.

- Finansal darboğaz yaşayan firmaların gerek katma değer yaratmaya devam edebilmeleri ve öngörülen süre içerisinde mali kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için zorunlu olduğu değerlendirilmiştir.
- Gönüllülük esası çerçevesinde kurgulanması dikkate alınmıştır.

İki yıllık süre ile rekabetçi sürecin sağlanmasına yönelik esasların dikkate alınması suretiyle bireysel muafiyet tanınabileceği kanaatine ulaşılmıştır.

TBB-FYYÇA Büyük Ölçekli

Banka ve diğer mali kurumlara 25 milyon TL ve üzerinde borcu bulunan şirketlere yönelik FYYÇA'ya menfi tespit/muafiyet talebi ile başvuru yapılmıştır.

Finansal yapılandırmaya esas teşkil edebilecek faiz oranının finansal kuruluşlar tarafından ortak şekilde belirlenmesini mümkün kılması sebebiyle ticari kredi hizmetleri pazarındaki rekabeti etkileyebileceği değerlendirilmiştir.

- FYYÇA-BÖU kapsamında bağitlanan yeniden yapılandırmalarda değişken faiz oranının tercih edilmesi halinde TLREF endeksli olarak uygulanacak faiz oranının belirlenmesi uygulamasına ve
- FYYÇA uygulamaları dışında kalan yeniden yapılandırmalarda TLREF oranının gösterge olarak kullanılmasına ilişkin tavsiyesine bireysel muafiyet tanımıştır.

Her iki uygulamaya da bireysel muafiyet tanınmıştır.

TBB-TESK Kararı 2011

Esnaf ve sanatkârların ticari kredilerinin yeniden yapılandırılmasına yönelik olarak hazırlanan Protokol'e menfi tespit/muafiyet talebi ile başvuru yapılmıştır.

Protokol ile bankalar ve diğer finansal kuruluşlar nezdinde donuk alacaklar hesabına intikal etmiş kredi borçları bulunan esnaf ve sanatkarların, alınacak belirli tedbirlerle mali kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri ve faaliyetlerine devam edebilmeleri amaçlanmıştır.

- Protokol'ün "donuk alacaklar" şeklinde nitelendirilen alacakların yapısı gereği bir başka banka tarafından kredilendirilmesinin pratikte mümkün olmadığı, dolayısıyla bankaların rekabet halinde olmadıkları bir alana ilişkin olduğu değerlendirilmiştir.

Protokol'de belirtilen faiz oranlarının ve vadelerin azami faiz oranlarını ve asgari vadeleri gösterdiğini, bankaların isterlerse bu faiz oranlarından daha düşük faiz oranlarını ve daha uzun vadeleri müşterilerine sunabilecekleri değerlendirilmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çok taraflı kredilerde kredi alanın yetkilendirmesi bulunmadan kredi verenlerin tekliflerine veya kredinin koşullarına yönelik olarak bilgi paylaşımında bulunulmaması gerekmektedir.

Yetkilendirmeden sonraki süreçte ise, kredi alanın verdiği izin ve yetki kapsamı aşılmaksızın kredi verenlerin bir araya gelerek belirli şartlar altında bilgi paylaşmaları mümkündür.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Rekabet etmeme yükümlülüklerinin her halükarda kredi vadesi ile sınırlı tutulması önerilmektedir.

Rekabet etmeme yükümlülüklerinin kredi alanın aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer alan teşebbüslerle sınırlandırılması önerilmektedir.

Bağlanan yan hizmetlerin nakit akışının kontrolü için zorunluluğunun ve ticari teamüllere uygunluğunun ticari açıdan değerlendirilmesi önerilmektedir.

Bağlanan yan hizmetlere ilişkin fiyat, ücret, komisyon gibi rekabete hassas niteliği haiz hususların her bir banka ile kredi alan arasında ayrı ayrı mutabık kalınarak belirlenmesi önerilmektedir.

Eşleme hakkının piyasayı şeffaflaştırıcı şekilde kullanılmasının önüne geçilmesi önerilmektedir.

SORULARINIZ

TEŐEKKÜRLER

Prof. Dr. İ. Yılmaz ASLAN

İşbu sunum dosyası, Prof. Dr. Yılmaz Aslan tarafından, elektronik ortamda verilmiş olan konferansa ilişkin olarak, her türlü hak ve sorumluluğu münhasıran kendisine ait olmak üzere, yine kendisinden alınan izne bağlı olarak, sadece konferans içeriği hakkında bilgilendirmeyi teminen internet sitemizde yayınlanmış olup; sunum dosyası ve içeriği, Türkiye Bankalar Birliği'nin görüş ve değerlendirmeleri olarak yorumlanamaz, sunum dosyası ve içeriği hiçbir şekilde TBB'yi bağlamaz. Konferans ve sunum dosyasının her türlü hak ve sorumluluğunun münhasıran sahibi olan Prof. Dr. Yılmaz Aslan tarafından bazı sayfalarda, sunumun yapıldığı ortam olması nedeniyle TBB logosunun kullanılmış olması da TBB görüşlerini yansıttığı ve TBB açısından bağlayıcı olduğu anlamına gelmez. İzinsiz olarak hiçbir şekilde alıntı ve kopyalama veya aktarım ya da paylaşım yapılamaz.